

Vinko Möderndorfer

SOLZE IN KRI

Meščanska igra

Napisano: 2005

Objavljeno: Lep dan za umret (tri igre), založba LITERA, 2009

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

*PROFESOR ROBERT: ... naš dragi Knut je mrtev. Tu ne moremo nič. ... Se zavedaš,
draga moja, da ko toliko govoriš o njem, venomer govoriš
samo o sebi. Samo o sebi! In to je strašno.*

Thomas Bernhard: Trg herojev, II. dejanje

... predmet raziskave je vedno tudi raziskovalec ...

Gotfried Brausch, nemški fizik in matematik

Ženske:

BETKA

HČI ANA

DRUGA ŽENA JANJA

MAMA VERA

PRVA ŽENA OLGA

MAJA

Prizorišče

Velika soba v primestni vili. Visoki stropovi. Na desni strani stena z okni, ki so obrnjeni na vrt. Vrt, koliko se ga vidi skozi niz oken, je bogato raščeno. Ponekod se veje dotikajo oken.

Soba je bogato urjena in opremljena s starinskim pohištvom. Mizice, kanapeji, trosedi, barček na kolesih s steklenicami in kozarci. Ob stenah stojijo velike omare s knjigami. Omare segajo do stropa. Za steklenimi vrati knjižnih omar lahko vidimo bogato knjižnico. Ob strani je premična lestev, ki bralcu omogoča, da se prebije do knjig na najvišjih policah.

Na dnu te velike dnevne sobe so dvokrilna vrata, ki vodijo v pisateljevo delovno sobo. Ta vrata so vedno zaprta.

Levo do njih so še ena vrata, ki peljejo v predsobo in v vežo.

V levi steni, med knjižnimi omarami, vidimo vrata, ki vodijo v spalnico. Ta vrata so na stežaj odprta.

Ob nizu oken na desni stoji črn klavir.

Indijansko poletje je. Skozi priprto okno se sliši ptičje petje.

Prvi prizor

Na stolu sredi sobe sedi hči Ana. Roke ima v naročju in nervozno mečka robec. Jokala je. Vendar zdaj samo bulji predse. Na stolih, trosedih in na tleh, vsepovsod okoli nje, ležijo odprte kartonske škatle.

Iz spalnice na levi se sliši glas ...

BETKA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Vse to je zastarelo...

Slišimo odpiranje omar. Značilen ropot, kot takrat, kadar nekdo čisti omare.

BETKA:

Za umret dolgočasno! Krave bi se smejale!

Iz sobe pride Betka. Polno ohranjena ženska pri petintridesetih. Okroglega obraza, polnih prsi. Robustnega, stasa in obnašanja. V rokah drži črn frak.

BETKA:

Kdo pa še danes to nosi! Reklc z repom! Pravzaprav z dvema repkoma, ki pri riti visijo za tabo. Nikoli nisem razumela, zakaj naj bi bila takšna obleka bolj elegantna od navadnega suknjiča. Moj mož ima krasen črn reklc. Brez repov. Za poroko ga je imel. Za najino. Pa za sinovo ga bo tudi imel. In za na pare. Ko sva lansko leto šla v opero, karte nama je poklonil gospod ...

Hči Ana zajoka. Betka počaka, da se Ana umiri, potem nadaljuje ...

BETKA:

Prvič sem bila v operi. No, drugič, enkrat, ko sem bila še na trgovski šoli, smo tudi šli. S šolo. Pa nisem zdržala. S fanti smo šle raje v park. Na cigarete in vino. V trgovini smo ga kupili. Enega starejšega gospoda smo prosili, mi smo bili še mladoletni. Hotel je, da mu punce dvignemo krilo in mu jo pokažemo. *Če mi pokažete, kaj imate skrito pod kiklo, pa vam grem kupit flašo vina.* In smo pokazale. No, kje sem že ostala, aja, z možem sva šla v opero, ker nama je tvoj oče poklonil karte. Jaz bi raje, da bi mi zvišal plačo, pa kaj hočem, imel je blazno veselje, da bi me navdušil nad kulturo. Saj je bil dober človek.

Hči Ana spet zahlipa. Betka stopi do nje, ji potegne papirnati robček iz rok in ji da novega, starega pa vrže v črno plastično vrečo, v katero očitno meče smeti. Ko hči Ana neha hlipat, nadaljuje ...

BETKA:

In tako sva z možem šla v opero. Rekla sem mu: *Zdaj pa res lahko oblečeš tvoj nobel črn reklc.* Pa je rekel, da ne, da ga bo oblekel samo še na parah. Da se je vedno počutil slabo v njem. Kot kakšen gospod, kot kakšen preklet profesor ali pa umetnik. To ni zanj, je še rekel, on da je navaden varnostnik v gledališču in da mu gre vedno na kozlanje, kadar vidi vse tiste nobel reklce in kravate, lakiranje čevlje in frizure ... Potem, ko jim ponoči, po kakšni premieri, odpira vrata, ko odhajajo, so pa vsi pomečkani, skozlani, rdečih oči, opletajo z rokami, kolena se jim šibijo, in šlatajo se med sabo, tudi moški, kar v gledališču ni tako redko, no, in takrat so vsi, elegantnim oblekam navkljub, čisto navadni moški, kot on, moj mož, vratar, invalidsko upokojen ... Če bi pa videl tale rekelček z dvema repkoma, bi ga pa najbrž kar kap. *To je čisto navadno preseravanje,* bi rekel. In tudi jaz tako mislim.

Hči Ana vstane in se počasi približa Betki.

BETKA:

Imeti zadaj še dva repa! Jaz se sicer ne spoznam na kulturo, sem pa prepričana, da ljudje, ki nosijo take reči, z dvema dodatnima repoma, imajo hud primanjkljaj pri svojem repku. *(se vulgarno zareži)* Ha, ha, ha!

Hči Ana poboža frak in zajoka. Betka se umiri.

BETKA:

Ah! Saj vem, kar govorim pa govorim. Pa nič slabega nočem. Enostavno rečem, kar mislim.

Betka objame Ano.

BETKA:

Pa saj me poznaš! Tvojega očka sem imela res blazno rada. In on mene. Dvajset let sem pri hiši. Saj veš, Anči, da ne mislim nič grdega. Tvoj oče, je vedno rekel: *Betka, čeprav si ena krava, si dobra punca!*

Ana objame Betko.

BETKA:

No, Anči, tako je prav, ne več solz, se ne spleča. Kadar odidejo, pač odidejo, tu ne moremo nič. Se že tako v življenju zgodi, da nas zapustijo tudi tisti, ki jih imamo radi. Naša ljubezen jih ne more zadržati.

Betka si ogleduje frak.

BETKA:

Tole reč bom nesla v starinarnico. Če je pa še tam ne bodo hoteli, jo bom pa stran zabrisala. Ti pa povem, Anči, če bi mene moj mož zapustil, bi ga ubila. Toliko me pa že poznaš, da veš, da ne bi nič pomišljala.

Betka vrže frak v kartonsko škatlo.

BETKA:

Tvoja mama je rekla, da naj počistim, preden se vrnejo. Da naj vrežem vse stran ali pa naj dam revežem, če pa najdem kaj, kar lahko moj mož in sin nosita, naj kar vzamem. Pa ne bom. Mojemu staremu se svila gravža, saj ni peder, pa s tem nočem reči, da je bil tvoj oče peder, sploh ni bil, to se bolj tako reče, za preveč fine ljudi ... Spet govorim neumnosti!

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

No, moj sin pa nikoli ne bi nosil svilenih kravat in srajc, pa naj bodo še tako dragocene. Prodala jih bom. To mi sicer tvoja mama ni rekla, ampak sem prepričana, da ne bo imela nič proti.

Betka gre v spalnico, od koder spet slišimo odpiranje omar in predalov.

BETKA:

Vse moram pospraviti. Nič od njega noče imeti v hiši. Nobenih spominov. Rekla je tudi, da mi boš ti pomagala ... Toliko, da se nisem zasmejala ... Kako mi bo Anči pomagala, saj se še sama komaj znajde! Tvoja mama, kot da ne ve, da se ne moreš niti sama obleči.

Se vrne z naročjem srajc in šopom kravat.

BETKA:

Malo je manjkalo pa bi jo spomnila, kako je bilo, ko si se sama oblekla, ker je ona zaspala po tistem sprejemu, ko je naš pisatelj, tvoj očka, dobil nagrado, jaz pa sem zamudila eno uro, ker je bil promet; Janja, tvoja mama, pa ni dvignila telefona in tako si se sama oblekla in šla v šolo. Dobro, da te ni zbil avtobus. Še danes ne vem, kako si prišla tja. Bil je skoraj škandal, ko si šla na cesto v očetovih hlačah, čez si si pa oblekla spodnje hlačke z medvedki in Janjino kombinežo. Ja, na to bi jo morala spomnit, kadar govori, kako si nadarjena in pametna. Včasih me prime, da bi bila do tvoje mame kar malo hudobna. Pa se vedno zadržim. Končno mi daje plačo. Bog ve, če me zdaj ne bo nagnala. Nikoli ni rekla, da me ne mara, je pa imela vedno na jeziku. Dvajset let sem ji šla na živce. Ženske to dobro vemo.

Prebira srajce in kravate.

BETKA:

Tvoja mama se včasih sploh ne zaveda, kakšna si. Tvoj oče je vedel. Je rekel: *Betka, čuvaj našo Ano, ona je bolj počasna.* Ga ni bilo nič sram, da si hendikipirana, samo tvoja mama se je delala, da je tvoja bolezen kakor en manjši prehlad. Sem jo večkrat slišala, ko je na kakšni čajanki, bog ve, če jih bo še prirejala, zdaj ko ni več žena slavnega pisatelja, zdaj najbrž ne bo več zanimiva za vse tisto slavistično babovje, tako je pač, Anči, ko ladja potone, pobegnejo vse podgane ... no, večkrat sem jo slišala, kako je rekla: *če naša Anja ne bi imela sindroma, bi bila pianistka ali pa vsaj slikarka, tako je nadarjena!* Tvoja mama je, prosti, ne mislim nič hudega, če to rečem, bolj hendikipirana od tebe, pa čeprav je profesorica matematike.

Ogleduje srajce.

BETKA:

Ni šans, da bi moj Franci to nosil!

Vrže srajce v zaboj.

BETKA:

Neverjetno, koliko oblek in perila je v omarah, do čevljev se sploh še nisem prebila, pa nobena reč ni uporabna za normalnega človeka!

Betka premetava škatle.

BETKA:

Ko tole spravim v red, se bom lotila njegove delovne sobe. Kakšno svinjarijo je pustil za sabo! Kot da ne bi mogel to drugače uredit. Potem pa še policija naredi svoje. Če tvoja mama misli, da bom do večera fertik, se blazno moti. Morala bi poklicati čistilni servis, da bi prišli s svojimi stroji in počistili preprogo, parket, celo strop nad mizo in stene na nasprotni strani. Pa ni poklicala, je preveč skopuška. Misli da, če me je že plačala do

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

konca meseca, pa naj še jaz počistim svinjarijo. Pa jo bom. Ne zaradi nje. Zaradi njega! Res je. Tvoja mama je požrešna in skopuška. Če sta se kregala, sta se samo zaradi tega. Vsaj, kar sem jaz slišala. Kakšno sta imela v postelji, pa ne vem. To veš ti, Anči. A veš?

Betke stopi do Ane.

BETKA:

Takšni, kot si ti, vse slišite. Nič ne razumete, slišite pa vse! No, si kaj slišala? Sobo imaš čisto zraven. Med tvojo in njuno sobo so vrata. Skozi vrata pa se vse sliši. Prepričana sem, da si se kdaj sredi noči prebudila in odprla vrata v njuno spalnico... In kaj si videla? No?!

Ana ne odgovori.

BETKA:

Pa saj vem! Žrla ga je in na koncu požrla. Vem to. Včasih mi je namignil, da je težko. Posebej z denarjem. V vse se je hotela vtikati. Kadar je dobil kakšen honorar, mu ga je takoj pobrala. Zato pa si je tudi odprl nov, skriven račun. Vem to. Več mi je zaupal, kot si lahko kdor koli misli. Ko je hotel kupiti nov avto, mu ni dovolila. In kar naprej, celo vpričo mene, mu je očitala, da naj nikar ne pozabi, da se je on preselil k njej in ne ona k njemu. On pa se ni branil. Nikoli ni nič rekel. Pa bi lahko! Oja! Bil je preveč fin. Ni želel izgubljati časa. Pisal je tiste svoje romane. Ki jih, mimogrede, sploh ne razumem. Vedno mi je poklonil izvod. Enkrat sem enega hotela celo prebrati. Pa ni šlo. Tudi moj sin ga ni mogel prebrati. Moj mož pa tako bere samo časopis in to športno stran, pa včasih *Varnostnika*, zaradi liste honorarjev. Če ne bi bilo tvojega očeta, bi že zdavnaj pobegnila iz te grozne hiše.

Hči Ana se obrne k zaprtim vratom očetove delovne sobe v ozadju.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

BETKA:

Tvoj oče ni bil skopuh. O ne, to pa ne! Od njega je denar kar letel. Če bi bila prasica, bi ga lahko obrala, kolikor bi hotela. Večkrat mi je ponujal denar, ker je pozabil, da me je že plačal. Pa tega nisem nikoli izkoristila. Nikoli! Tudi do mojega *sineta* je bil velikodušen. Dobro sta se razumela. Ko je napisal tisto otroško knjigo, mi je rekel: *Betka, to knjigo sem napisal zanj!* Bila sem ganjena. In neumna! Ko sem prišla domov, sem to povedala mojemu staremu. Ležal je na kavču. Roke je imel, kot ponavadi sklenjene pod glavo. Prebledel je, v hipu je planil pokonci in še preden sem se zavedala, mi je iztrgal knjižico iz rok, imela je takšne lepe ilustracije, in jo s platnicami vred raztrgal na drobne kose. Potem se je ulegel nazaj na kavč.

Zvonec. Nekdo pozvoni pri vhodnih vratih.

BETKA:

Pa ravno zdaj! Najbrž so študentje!

Betka odhiti odpirat.

BETKA:

Rekla jim bom naj počakajo na tvojo mamo.

Drugi prizor

Hči Ana sama.

Počasi gre v ozadje. K vratom, ki vodijo v očetovo delovno sobo. Nekaj časa nemo stoji ob vratih. Potem seže do kljuke.

Betka se vrne.

BETKA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Spet se nekdo zajebava. Najbrž tisti mulc na drugi strani. Na sumu ga imam, da se je zadnjič on posral na predpražnik.

Betka pogleda proti Ani, ki stoji ob vratih v delovno sobo.

Ana počasi potisne kljuko navzdol. Vstopila bo v sobo. Vrata se odškrnejo.

Betka pohiti k njej, jo pograbi za roko in zvleče na sredo sobe. Udari jo po prstih.

Enkrat, dvakrat, trikrat ...

BETKA:

Dokler ne počistim, ne smeš tja! Ne smeš! Dovolj si videla. Pozabit moraš! A razumeš? Nič se ni zgodilo. To je bila samo pravljica. Pravljica o volku in sedmih kozličkih. Saj veš. Jaz sem ti jo povedal, ko si bila bolna. Lovec je razparal volku trebuh in ven potegnil sedem kozličkov. In potem so bili vsi srečni. Bilo je tudi kar precej krvi. Ampak srečni so bili pa vseeno! Razumeš?!

Ana ne reagira.

BETKA:

Razumeš?! Prikimaj!

Betka jo zagrabi za ramena in strese.

BETKA:

Prikimaj, otrok neumni!

Ana prikima.

BETKA:

In ne smeš, razumeš, *ne smeš* v njegovo delovno sobo, dokler ti ne dovolim!

Ana spet prikima. Betka jo objame.

BETKA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Punca trapasta! Saj te imam rada! Pa saj veš to. Takšna si kot kakšen kužek. In jaz imam rada pse. Nič niso krivi. Nedolžni so. Tudi, kadar naredijo kaj narobe. Moj stari jih ne mara. Jaz in moj *sine* bi pa rada imela kakšnega psa. Tudi tvoj oče je velikokrat rekel, da bi rad imel psa, pa mu tvoja mama ni dovolila. Rekla je: *Pa saj imamo Ano, zakaj bi imeli še psa.* Tvoj oče pa je potem rekel, da je dobro, da imajo takšni otroci kot si ti, kakšno domačo žival. Še najboljše psa. Da se zaradi psa bolje razvijejo. Mislim, da tudi ti ne bi več lulala v posteljo in v hlačke, če bi videla, kako pes cvili pred izhodnimi vrati, ko želi na potrebo. Ampak tvoja mama je bila nepopustljiva. Bala se je dlak. *Dlake bodo vsepovsod,* je rekla, *jaz pa sem alergična na dlake!*

Skozi okna zaslišimo, kako je na dvorišče pripeljal avtomobil.

BETKA:

Ne mi rečt, da so že nazaj! Tako kmalu? To je bilo pa hitro. Jaz pa nisem spraznila niti omar.

Betka odhiti do okna.

BETKA:

Tvoja mama je. Sama. To je pa čudno. Je telefonirala, da bo prišla s tvojo babico Vero. Že deset let je ni bilo v tej hiši. Tvoj oče je svojo mamo hodil redno obiskovat. Tvoja mama pa nikoli. Nista se marali. Tašča in žena! Tipično. Mama Vera je Janji zamerila, ker se je tvoj oče ločil zaradi nje. In zdaj, ko naj bi končno prišla na obisk, si je pa stara gospa očitno spet premislila.

Betka začne na hitro metati srajce v škatle.

BETKA:

Janja ne bo razumela, da v dveh urah nisem mogla vsega pospraviti. V omarah je več kot sto srajc, da ne govorim o spodnjem perilu in čevljih. Polni predali nogavic. Kot v kakšni modni hiši! Najbolje, da vse zmečem v škatle in potem doma sortiram.

Betka odhiti v spalnico.

BETKA:

Če bi bila ti normalna, bi mi lahko pomagala. Zdaj bi imele že vse gotovo.

Tretji prizor

Vhodna vrata se odprejo.

Vstopi Janja. Elegantna ženska. Svetlolaska. Kratki in urejeni lasje. Lase si barva. Ima blizu štirideset let. Oblečena je v temno moder hlačni kostim z belo bluzo. Na reverju kostima ima pritrjeno zelo lepo broško z zelenimi kamni.

DRUGA ŽENA JANJA:

Še ni pospravljeno?! Kaj si bo mama Vera mislila!

Janja odhiti k hčerki Ani in jo objame.

DRUGA ŽENA JANJA:

Ljubica! Kako to, da z Betko nista pospravile očkovih reči? Saj si pomagala Betki? Saj si? Tako je prav. Pridna punca si!

Hči Ana objame mamo in zakoplje obraz v njeno naročje.

DRUGA ŽENA JANJA:

Naj ti ne bo žal, da nisi bila zraven. To ni zate. Živi dolgčas! Sami hinavci. To ne bi bilo dobro za tvoje živce.

Ana se vedno bolj oklepa mame.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

DRUGA ŽENA JANJA:

Zdaj pa dovolj. Si slišala! Nehaj, sicer te bom peljala nazaj v zavod.

Ana prestrašeno spusti mamo. Mama Janja pa iz torbice izbrska ploščico s tabletami. Izlušči tableti in ju potisne Ani v usta.

DRUGA ŽENA JANJA:

Na! Tole pojey. Kar dve. In pridna bodi! (*kliče*) Betka! Betka!!

Četrty prizor

Betka se vrne iz spalnice.

BETKA:

Gospa Janja ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Kozarec vode!

BETKA:

Sem ji že dala tableto. Takoj, ko ste odšli. Tako je jokala, da je drugače nisem mogla pomirit.

DRUGA ŽENA JANJA:

Ne more ji škodit, če dobi še eno. Ali pa dve.

Betka gre do mizice s steklenicami, odpre platenko vode in jo natoči v kozarec.

DRUGA ŽENA JANJA:

Pa meni tudi ... Gin tonik. Tako sem žejna.

Betka nataka.

DRUGA ŽENA JANJA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Ne preveč gina, saj veš, da ne pijem.

Betka prinese kozarca. Janja vzame kozarec in ga izprazni. Betka pa da kozarec vode Ani. Ana drži kozarec v rokah. Ne pije.

DRUGA ŽENA JANJA:

Takšna vročina je bila. Sopara. Nikjer nobene sence.

BETKA:

Hitro je bilo konec.

DRUGA ŽENA JANJA:

Še hitreje bi bilo, če se ne bi mama Vera šla teatra. In Olga ...

Janja gre do mizice s pijačami.

DRUGA ŽENA JANJA:

Kako sem žejna! Noče in noče biti konec tega groznega poletja.

Si natoči še enkrat.

BETKA:

Olga? Njegova prva žena? Nisem si mislila, da bo tudi ona prišla.

DRUGA ŽENA JANJA:

Mamo Vero je pripeljala. Nisem mogla reči ne. Pogledala je pa nisem! O, ne! Kot, da je ni. Samo skomignila sem z rameni. Kar je ona zelo dobro razumela. Rekla je: *Vera, saj te jaz lahko v avtu počakam.* Pa je mama vztrajala, *Olga, saj veš, da brez tebe ne morem, kaj če mi bo slabo.* Prijateljice so. Najboljše! Za mano so se peljale. Upam, da so se med potjo premislile ali pa vsaj doživele karambol. Na tistem nezavarovanem prehodu čez progo je vedno veliko nesreč.

BETKA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Mama Vera je bila tu zadnjič ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Pred desetimi leti. Ja. Za božič. Točno pet minut.

BETKA:

Užalili ste jo. Rekli ste ji, da se oblači kot najstnica.

DRUGA ŽENA JANJA:

Če se je pa res. Tašča je hotela tekmovati z ženo svojega *sinkota*. Gnusno. Se spomniš, kakšna kolena je imela. Koščena. In krčne žile. Ona pa kar v kratkem rožnatem krilcu. Sredi zime! Takoj je vstala in odšla.

BETKA:

Gospodu ni bilo všeč.

DRUGA ŽENA JANJA:

Seveda ne, ko pa sem (*se pači*) tako grdo užalila njegovo drago mami. No, saj sem se potem opravičila, bila sem pijana. Takrat sem še pila. No, njej pa je tudi prišlo prav in tako ni več prestopila praga te hiše. Včasih razmišljam, da je prav nalašč izzivala, nalašč se je tako oblačila, prav čakala je, kdaj ji bom kaj rekla in bo lahko blazno užaljena in prizadeto odšla. Svojemu *sinetu* pa na glavo zvrnila goro slabe vesti. Ja, zrežirala je svoj odhod, zato, ker sem ji bila od vsega začetka zoprna. Olga, njegova prva žena ji je bila mnogo bolj všeč.

BETKA:

In zdaj bosta prišli sem?

DRUGA ŽENA JANJA:

Vsak hip. Če ju ne bo zbil vlak. Hočeta videti njegovo delovno sobo.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

BETKA:

Nisem je še pomila.

DRUGA ŽENA JANJA:

Kako?! Betka! Obljubila si mi!

BETKA:

Komaj sem sortirala njegove obleke. Pa še nisem prišla do konca. Tako hitro ste prišli.

Rekli ste, da boste potem šli v gostilno še malo posedet.

DRUGA ŽENA JANJA:

S kom?! Saj ni nikogar bilo! Počitnice so. Vrh sezone! Ljudje so na otokih. V Grčiji, na potovanjih; obljubil mi je, da me bo to poletje peljal v Peru, gledat inkovske razvaline, zgodaj jeseni pa v Pariz, *Pariz v septembru je najlepši*, je pravil. Lažnivcev prekleti!

Janja si natoči.

BETKA:

Morali bi naročit čistilni servis. Zajedlo se je v preprogo. Pa v fuge parketa. To ne dobiš tako hitro ven. In smrdi.

DRUGA ŽENA JANJA: (*ostro*)

Do prvega sem te plačala! Poleg tega se je s tabo zadnje čase več pogovarjal kot z mano.

Lahko mu narediš to uslugo in počistiš za njim.

Janja plane k hčerki Ani, ki vseskozi nemo stoji sredi sobe.

DRUGA ŽENA JANJA:

Si pomagala Betki? A si? Obljubila si mi, da boš pomagala? Tudi ti bi lahko čistila.

Prinašala vodo. Ožemala cunje! Nisi tako prizadeta, da ne bi mogla. Odpri usta! Odpri usta, ti rečem!

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Ana odpre usta.

DRUGA ŽENA JANJA:

Dvigni jezik! Dvigni!

Ana dvigne jezik.

DRUGA ŽENA JANJA:

Saj sem vedela! Nisi pogoltnila. Otrok moj ljubi, mamica ti hoče dobro, požri, če ti rečem!

Janja izpuli kozarec vode iz hčerinih rok in ji ga nese k ustom. Prisili jo, da popije tabletke.

DRUGA ŽENA JANJA:

Eno za očka ... Tako, ja! Pa še za mamico!

Skozi okno se sliši hrum avtomobila, ki je pripeljal na dvorišče. Betka stopi do okna.

BETKA:

Pripeljali sta se.

DRUGA ŽENA JANJA:

Ni ju zbil vlak. O, bog, zakaj me tako kaznuješ!

BETKA:

Joj, kako se je mama Vera postarala! A tisto je pa Olga? Ko se je gospod ločeval, sem veliko slišala o njej ...Še nikoli pa je nisem videla. Mislim, v živo.

DRUGA ŽENA JANJA:

Zakaj bi jo. Dovolj, da sem jo jaz morala kar naprej srečevat.

BETKA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Na fotografijah je drugačna.

DRUGA ŽENA JANJA:

Na kakšnih fotografijah?

BETKA:

Gospod mi je pokazal ...

DRUGA ŽENA JANJA: *(jezno izbruhne)*

Kaj?! Še vedno je skrival njene fotografije?!

BETKA:

Ne, ne ... Zmotila sem se. Najbrž sem jo videla v časopisih. Takrat se je mnogo pisalo o tem ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Rekel mi je, da je uničil vse njene fotografije. Zagotovil mi je, da jo sovraži ... No, ne bi se čudila, če bi mi lagal. Zanj so bile besede zelo fleksibilno blago. *(spakljivo)* Beseda je vse, je govoril v svojih intervjujih, *beseda je resnica! Brez resnice je naš svet prazen.*

Pisatelji smo nosilci besede in s tem svetilniki resnice! V resnici pa je blazno lagal. Nikoli nisem mogla razumeti, da lahko človek, ki javno izjavlja takšne reči, v privatnem življenju toliko laže. Bil je lažnivcev po značaju. Če sem ga zalotila na laži, pa je rekel, da je to samo tako bujna domišljija. Da je pač pisatelj! Ha! Kot da imajo pisatelji ekskluzivno pravico do laganja.

Pozvoni.

DRUGA ŽENA JANJA:

Pojdi odpret! O, še to preživim! Prekleti moški, njihove mamice in prve žene!!

Betka odide proti vratom.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

DRUGA ŽENA JANJA:

S čim jima bomo pa postregli?

BETKA:

Odkar se je zgodilo, nisem šla v trgovino. Mislim pa, da so v hladilniku še kremšnite od prejšnjega tedna.

DRUGA ŽENA JANJA:

Jih niso pojedli kriminalisti?

BETKA:

Dve sta ostali. Že predvčerajšnjim sem ju mislila vreči stran. Tri dni sta stali na mizi. Nihče se ni spomnil, da bi ju dal v hladilnik. Potem sem ju pa vseeno spravila. Kaj vem, zakaj. Hiša je bila polna ljudi ... Vsi smo bili tako zmedeni. Z žličko sem postrgala plesen in ju položila v hladilnik. Najbrž zaradi tega, ker jih je on kupil. Kremšnite so bile njegova najljubša slaščica. Takoj jih bom vrgla stran.

DRUGA ŽENA JANJA:

Pusti! Boš potem. Če bosta vztrajali, jima bomo postregli pa s salmonelo! A veš, da baje živita skupaj?

BETKA:

Kdo?

DRUGA ŽENA JANJA:

Mama Vera in njegova prva žena Olga. V istem stanovanju.

BETKA:

Res?

DRUGA ŽENA JANJA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

V isti postelji. Tako sem slišala.

Betka hiti odpirat.

Peti prizor

Janja se skloni k hčerki Ani.

DRUGA ŽENA JANJA:

Babica Vera je prišla in pa ena zoprna teta. Glej, da boš prijazna. Potrudi se, saj bosta kmalu šli. Tudi Betka bo šla. Takoj prvega. Samo počisti naj še njegovo svinjarijo. Vse knjige bova spravili stran. V smeti in v antikvariat. Sem že naročila. V ponedeljek jih pridejo iskat. Če dobiva kaj denarja, ga bova pa zapravili za same neumnosti. Čisto nič naju ne bo spominjalo nanj. Potem bova končno sami. Preselila te bom v očkovo sobo. Lepša je. Prostornejša. Imela boš več svetlobe. Lahko boš vadila klavir in pa slikala.

Hči Ana zajoka.

DRUGA ŽENA JANJA:

Ne jokaj, ljubica ... Saj vem ... Tudi meni je hudo ... Ampak, morava biti močni. V življenju se vse izide. Življenje je kot matematična enačba. Zapreš ena vrata, odpreš druga ... Tudi brez moškega se da. Boš videla.

Šesti prizor

Betka pripelje v sobo mamo Vero in Olgo.

Mama Vera, sivolasa, malce močnejša gospa, ima nekaj čez sedemdeset let in je oblečena v elegantno, temno enodelno vijolično obleko.

Olga je malo mlajša od mame Vere, oblečena pa je v črno čipkasto dvodelno obleko. Oprijeto krilo, rahlo pod koleni, črna bluza, zapeta do vratu, na rokah rokavice...

Olga je temnolasa, precej visoka in suha ženska. Zelo urejena.

Obe imata robčke v rokah in objokane oči.

Vse tri ženske so si tudi po fizičnem izgledu zelo različne med sabo.

DRUGA ŽENA JANJA: *(pretirano vesela)*

Mama! Tako sem vesela, da si spet prišla v naš dom!

MAMA VERA:

To je najstrašnejši dan v mojem življenju.

DRUGA ŽENA JANJA:

Tudi moj, tudi moj.

Janja objame taščo. Dolgo druga drugo dolgo trepljata po ramenih.

Potem prva žena Olga ponudi roko Janji.

PRVA ŽENA OLGA:

Zelo mi je žal ...

Janja ne reagira na ponujeno roko. Pelje mamo Vero k trosedu.

DRUGA ŽENA JANJA:

Sem se bala, da ne boš našla. Že zelo dolgo te ni bilo pri nas.

MAMA VERA:

Letos ob božiču bo deset let.

DRUGA ŽENA JANJA:

Res? Jaz sem bila pa prepričana, da je minilo največ kakšnih pet let. Mogoče. Še dobro da si našla.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

MAMA VERA:

Olga je peljala.

Janja popolnoma ignorira Olgino prisotnost.

DRUGA ŽENA JANJA:

Si se peljala čez železniško progo? Tam je bliže. Tudi, ko boš odhajala, pojdi čez progo.

Res, da je cesta slabša, je pa zato bližje do mesta. Pa tudi do pokopališča.

MAMA VERA:

Slabo mi je.

DRUGA ŽENA JANJA:

To je zaradi vročine. Tak letni čas. Vsi so na morju. Tudi meni je obljubil ... Ano bi dala v zavod in bi šla ... Na otoke ali pa v Pariz. Pa se je odločil drugače. Moški so tako nestanovitni!

Olga s skrbjo pristopi k mami Veri.

PRVA ŽENA OLGA:

Vera, sedi. Lahko dobiva kozarec vode?

Betka natoči kozarec vode in ga prinese mami Veri.

BETKA:

Gospa ... Če želite, kakšno njegovo stvar ... Ker potem bom vse vrgla stran ...

MAMA VERA:

Betka! Ne morem verjeti ... Vi ste še vedno tu!

BETKA:

Ja, gospa Vera.

MAMA VERA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

A niste poročeni?

BETKA:

Sem. Pa sem ostala vseeno kar pri hiši.

MAMA VERA:

Moj sin vas je imel zelo rad. Kar naprej je govoril ...

Janja stopi med njiju in ju prekine.

DRUGA ŽENA JANJA:

Betka, lahko greš sortirat njegove reči. Pa pusti vrata odprta, da te bom lahko poklicala, ko bo mama odhajala.

Betka izroči mami Veri kozarec vode in brez besed odide v spalnico.

Vrata spalnice pusti odprta.

Sedmi prizor

Mama Vera v dolgih požirkih pije vodo.

Prva žena Olga jo treplja po ramenu.

Janja ju ironično gleda.

DRUGA ŽENA JANJA: *(z narejeno zaskrbljenostjo)*

Mama, a boš mogoče kaj močnega? Da prideš k sebi?

PRVA ŽENA OLGA: *(tiho)*

Mama ne pije alkohola.

DRUGA ŽENA JANJA:

Kako da ne? Včasih pa si pila! Ane mama, da si? Prav dobro si ga nesla! Bolj kot jaz. Pa sem bila mlada!

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

PRVA ŽENA OLGA:

Vera ima sladkorno.

DRUGA ŽENA JANJA: (*ironično*)

To pa je krivično Mislim ... če si celo življenje sladek ... hočem reči, da imaš rad sladko ... na stara leta dobiš pa sladkorno!

Mama Vera se je umirila ... Prva žena Olga odloži prazen kozarec na mizico ...

Mama iz torbice potegne robček ... Skoraj zajoka ...

MAMA VERA:

Tako sem žalostna.

DRUGA ŽENA JANJA:

Vsi smo prizadeti. Najbolj je seveda prizadel Ano. Ana, pozdravi babico.

Janja zagradi hčer Ano za ramena in jo potisne mami Veri v naročje.

MAMA VERA: (*sladko*)

Kako si zrasla!

DRUGA ŽENA JANJA:

Ja, v desetih letih se je kar potegnila.

MAMA VERA:

Presenečena sem. Takšni otroci ne zrastejo veliko.

Mama Vera poboža Ano po glavi.

MAMA VERA:

A si kaj pridna? Saj si, kajne? Babica Vera je mislila nate.

Janja vstane in gre do mizice s steklenicami.

DRUGA ŽENA JANJA: (*mami Veri*)

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Res ne boš enega?

MAMA VERA: (*Anji*)

Še kaj rišeš? Tako lepo si risala! A veš, da imam doma še vedno tvojo risbico.

Janja si nataka.

DRUGA ŽENA JANJA:

In igra klavir.

MAMA VERA:

Takšna lepa punčka si. Kupila ti bom kakšno igračko. Zdaj sem pozabila. Zgodilo se je tako hitro. Drugič ti prinesem punčko ali pa kocke, da boš sestavljala.

DRUGA ŽENA JANJA:

Ana ima dvajset let. Ne pogovarjaj se z njo, kot da jih ima pet.

MAMA VERA:

Takšni otroci ...

DRUGA ŽENA JANJA: (*jo jezno prekine*)

Če ne bi imela sindroma, bi bila vrhunska pianistka. Anja, boš zaigrala babici ...

MAMA VERA:

Marko skače sem slišala že pred desetimi leti.

DRUGA ŽENA JANJA:

Zdaj zna tudi *Na planincah*.

Janja pograbi Ano in jo posadi za klavir.

DRUGA ŽENA JANJA:

Anja, zaigraj babici *Na planincah*.

Ana sedi za klavirjem.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Tišina.

DRUGA ŽENA JANJA:

Lahko pa zaigraš tudi *Marko skače*. Če hočeš.

Tišina.

DRUGA ŽENA JANJA:

Anja, babica bi zelo rada slišala *Marko skače*.

Tišina.

MAMA VERA:

Saj ni treba. Otrok je prizadet.

DRUGA ŽENA JANJA:

Tvoja vnukinja je!

Nekdo pozvoni pri vratih.

DRUGA ŽENA JANJA: (*zakriči*)

Betka!! Zvoni!

Betka prihiti iz spalnice.

BETKA:

Najbrž so zaradi oglasa.

Betka odide odpirat.

Osmi prizor

DRUGA ŽENA JANJA:

Oddajala bom zgornje nadstropje. Študentom. Zdaj, ko ga ni več, bova z Ano potrebovali denar.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

MAMA VERA:

Hitro si začela ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Kaj?!

MAMA VERA:

Pospravljat njegove reči. Oddajati hišo ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Pa kaj naj bi naredila! Naj se vsako jutro zjočem, ko zagledam njegove srajce v omari in njegovo ščetko v kopalnici, pa glavnik z njegovimi lasmi ... Vse bom pometala stran samo zato, ker preveč trpim, ker mi je preveč hudo.

MAMA VERA:

Vsi trpimo, Janja.

DRUGA ŽENA JANJA:

To, da bova zgodnje nadstropje oddajala študentom, sva se zmenila pa že prej. Vera, pojma nimaš, ampak ni več služil tako dobro. Naveličali so se ga. Pustili so ga na cedilu. Bralci in uredniki. Mladi so ga prehiteli. To, kar je nekoč napisal in ustvaril, pa nenadoma ni bilo nič več vredno. Počival na stari slavi, ki pa je tako ali tako ni nikoli bilo. Kakšna *slava* neki! V tej majhni, senčni deželici, kjer vsi drug drugemu zavistno gledajo v skledo in pod kovter! *Slava!* Da ne počim od smeha! Ja, od *slave* je ostalo samo to, da smo *slabo* živeli, draga moja tašča. Honorarji so bili nizki. Zadnje leto je za drobiž na neki podeželski gimnaziji vodil literarni krožek. Rekel je, da ga mladi, šestnajstletni literarni navdušenci inspirirajo. *Edino oni še znajo centi literaturo*, je rekel. Od vsega tega pa seveda družina ni imela nič. Tisto, kar je dobil za tiste literarne krožke, je porabil

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

za bencin. Res, da je vsako leto še vedno napisal kakšno knjigo, za katero mu pa sploh niso nič plačali! *Procente od prodaje*, so mu predlagali! V tej deželi, kjer v enem letu lahko prodaš pet knjig, pa naj bi človek preživel od prodaje! Smešno! Če ne bi jaz popoldne imela inštrukcij, bi crknili od lakote. Nihče ga ni več bral. Res, da so ga tiskali v tujini, vendar v nekih zakotnih in nepomembnih založbah, in nikoli ga niso plačali! Rekel je, da je to, da jim zastonj prepušča svoje avtorske pravice, nekakšna *investicija v prihodnost*. Na skrivaj je upal, da bo dobil *Nobelovo nagrado*! Ha! Revček! V resnici pa je postal dolgočasen in nezanimiv pisatelj, ki pri šestdesetih še vedno piše o svojih ločitvah in davnih ljubezenskih avanturah.

PRVA ŽENA OLGA:

Še jaz ga nisem več mogla brati.

DRUGA ŽENA JANJA: (*bevskne*)

Tisto, kar je napisal o tebi, je bilo pa tako najslabše!

PRVA ŽENA OLGA: (*ji ne ostane dolžna*)

Njegov zadnji roman govori o tem, kako se je mlada ljubica spremenila v pošast.

DRUGA ŽENA JANJA:

Ti pa nikoli nisi bila mlada. Vedno samo pošast!

PRVA ŽENA OLGA:

Če mi ga ti ne bi ukradla, bi se danes vse drugače končalo.

MAMA VERA:

Nehajta!

Deveti prizor

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Vstopi Betka.

BETKA:

Nikogar ni bilo. Sem pogledala na cesto. Nikogar.

DRUGA ŽENA JANJA:

Prekleta mularija! Včasih se kakšen spolni iztirjenec sredi noči obesi na zvonec.

Stopi h hčerki Ani, ki še vedno nemo sedi za klavirjem in jo poboža po glavi.

DRUGA ŽENA JANJA:

Moški so živali. Takoj zavohajo, kje se skriva kakšna mlada punca! Kadar naša Ana vadi klavir, pa sploh kar naprej visijo na ograji. Sredi poletja sem morala zavešat okna. In kakšne si izmišljujejo ti moški! S sprejem so pisali po ograji ...

BETKA:

Komaj sem spravila dol, naslednje jutro je bilo pa vse porisano ... Da vam ne povem, kakšne packarije ... Na steno je bil narisana tako velik ...

Betka pokaže z obema rokama ... Mama Vera jo prekine.

MAMA VERA:

Ubogi otrok!

BETKA:

Se mi pa zdi, da je bilo naši Anji kar vseč, ko so jo s ceste klicali in jo nagovarjali naj se pokaže zgoraj v oknu ... In Ana, otrok neumni, se je kazala. Če nas sosedge ne bi opozorili ...

DRUGA ŽENA JANJA: *(jo prekine)*

Betka, boš prinesla mami kremno rezino?

PRVA ŽENA OLGA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Vera ima sladkorno.

DRUGA ŽENA JANJA: (*sikne*)

Jo boš pa ti pojedla. Je sveža. Blejska.

BETKA:

Gospa Janja ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Ne! Pusti! Bom jaz prinesla. Po desetih letih se pa že spodobi, da sama postrežem svojo taščo. Betka! Srajce, čevlji, cunje! Ne se obirat! Delaj malo!

Janja odhiti iz sobe.

Betka gre počasi proti spalnici, potem obstane ...

Deseti prizor

PRVA ŽENA OLGA: (*mami Veri, tiho*)

Morala bi te počakat v avtu.

MAMA VERA: (*tiho*)

Sama ne bi zdržala.

PRVA ŽENA OLGA:

Hladna je kot kača.

MAMA VERA:

Mislila sem, da jo bo bolečina spremenila.

PRVA ŽENA OLGA:

Solze ne zmečajo kamna.

MAMA VERA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Samo starejša je. Nič drugega.

Betka se vrne k njima.

BETKA: *(na glas)*

In še bolj hudobna.

Mama Vera in Olga se zdrzneta, ko se nenadoma zavedata, da je poleg njiju Betka.

MAMA VERA: *(sladko)*

Betka! Dajte, otrok moj, povejte mi ...! Kako dolgo ste pravzaprav že pri hiši?

BETKA:

Vaš sin me je pripeljal kmalu potem, ko se je rodila Ana. Kot *bejbisiter*. Poznala sva se pa že prej. Od mojega šestnajstega leta. Hodila sem v trgovsko šolo, ko je prišel brat svoje pesmi ...

PRVA ŽENA OLGA:

Se pravi, da vas je poznal, ko je bil še z mano?

BETKA:

Veliko mi je pravil o vas.

MAMA VERA:

In ste vzdržali v tej hiši vsa ta leta. Res vas občudujem.

BETKA:

Dokler se nisem poročila, sem živela zgoraj, da sem bila lahko z Ano ves dan. Ne rečem, takrat je bilo hudo. Gospa Janja je takoj po porodu začela pripravljati diplomo. Vaš sin pa je cele dneve pisal. Ana je bila še dojenček in je kar naprej jokala. Takšni otroci lahko jokajo dneve in dneve. Sploh jih ne moreš ustavit. Kot pokvarjeni stroji so ... Janja je bila

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

nervozna ... Zelo jo je prizadelo, da je otrok takšen ... Kričala je ... Nič ji ni bilo prav ... Vaš sin pa je samo molčal in pisal ... Če bi na primer znorel, če bi zatulil nazaj, če bi se postavil zase, bi bilo vsem lažje ... Tako pa ... Mislila sem, da ne bom vzdržala. Imela sem komaj osemnajst let ... Hotela sem pobegniti.

Olga začne nervozno hoditi po sobi. Betke ne posluša več. Gre do okna, se vrne, pa spet prečka do okna ... Za klavirjem hči Ana še vedno nemo bulji predse.

MAMA VERA:

Pa ste vseeno ostali?

BETKA:

Vaš sin je takrat bil zelo slaven. V gledališču so igrali njegovo igro in tako me je seznanil z mojim možem. Že takrat je bil vratar. Invalidsko upokojen. Ima pohabljeno nogo. No, ko sem se poročila, in rodila, sem si opomogla. Oddahnila sem si. Imela sem svojo družino. Zdaj prihajam v to hišo kot v službo. Operem, skuham, likam, počistim, kadar Anja ni v zavodu, jo peljem v šolo. Če nisi tu ves dan, še kar gre.

Olga se vrne od okna. Stopi k mami Veri.

PRVA ŽENA OLGA:

Rada bi čim prej šla.

MAMA VERA: *(ganjeno)*

Samo še njegovo sobo bi rada videla.

BETKA:

Ni še počiščeno.

MAMA VERA:

Kako se je zgodilo?

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

BETKA:

Ni me bilo tu. Z Ano sta bila sama. Ubogi otrok še zdaj ni prišel k sebi.

Enajsti prizor

Vrata se sunkovito odprejo.

Janja se vrne.

V rokah ima dva krožnika s kremnima rezinama.

DRUGA ŽENA JANJA:

Čisto sveže! Blejske! Še angelci bi jih pohrustali. Mama Vera, izvoli!

Janja položi krožnika na mizico pred Mamo Vero in Olgo. Potem gre do bifeja in si natoči.

PRVA ŽENA OLGA:

Vera, inzulin imam v avtu, če boš ...

MAMA VERA:

Ne morem ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Pa bi lahko. Tvoj sin, in seveda moj ljubi pobegli mož, je oboževal kremne rezine. Ko smo imeli še denar, je včasih poslal taksista, da jih je šel iskat direktno na Bled. In to sredi noči.

MAMA VERA:

Saj zato ne morem.

DRUGA ŽENA JANJA:

Tudi kot spomin nanj ne? Kaj?

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

PRVA ŽENA OLGA: (*ostro*)

Slišala si! Ne drezaj vanjo!

DRUGA ŽENA JANJA:

Če mama ne more, pa ti pojej obe! Ja ne bomo stran metali!

MAMA VERA: (*pretresena*)

Prejšnji teden mi jih je prinesel. Dvanajst. Čeprav je vedel, da ne smem. *Mama, jih boš pa razdelila sosedovim otrokom*, je rekel.

DRUGA ŽENA JANJA: (*presenečeno*)

Prejšnji teden? To pomeni ... Se pravi, tik preden je ... Meni je pa rekel, da te ni videl že pol leta.

PRVA ŽENA OLGA:

Vsak teden je bil pri nama.

DRUGA ŽENA JANJA: (*bevskne*)

Tebe nihče ni nič vprašal!

PRVA ŽENA OLGA:

Očitno ti ni povedal vsega.

DRUGA ŽENA JANJA: (*se razburi*)

Oja, še preveč mi je povedal! Takšne reči mi je pripovedoval o tebi, da sem ga lepo prosila, naj neha. Nisem mogla verjet, da lahko na svetu obstajajo takšne pošasti

Janja nagne in spiže na dušek.

DRUGA ŽENA JANJA:

Čisto suho usta imam. Vročina je kriva. In pa stres. Ne morem in ne morem se odžejat.

Janja si natoči še.

DRUGA ŽENA JANJA:

Bo še kdo?

PRVA ŽENA OLGA:

Hvala. Ne pijemo alkohola.

DRUGA ŽENA JANJA:

Jaz tudi ne.

Janja spi. Potem gre počasi do mame Vere, Olge in Betke, ki tudi stoji zraven.

DRUGA ŽENA JANJA:

Se pravi, da je hodil k vama na obiske?

MAMA VERA:

K meni je prišel. Njegova mati sem.

DRUGA ŽENA JANJA:

Živiš pa skupaj z njegovo bivšo ženo. Se pravi, da je prihajal na obiske k obema. K svoji *ljubi mamici* in k svoji *dragi bivši ženi*. In jaz nisem nič vedela!

PRVA ŽENA OLGA:

Samo prijatelja sva bila.

DRUGA ŽENA JANJA:

Samo prijatelja? Zakaj pa je potem skrival, da te obiskuje.

PRVA ŽENA OLGA:

Zato, ker je vedel, kako boš reagirala.

DRUGA ŽENA JANJA:

Varal me je s svojo prvo ženo! Kot v kakšni španski nadaljevanki! Noro!

MAMA VERA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

K meni je prihajal! Sem že rekla! K svoji materi. Povedal ti pa ni zato, ker je vedel, da me sovražiš.

DRUGA ŽENA JANJA:

Sovražim te, ker si se takrat, ko se je ločeval, potegnila z *njo*! Vtikala si se v njegovo življenje. Nisi prenesla, da si je našel mlajšo, da si je hotel ustvariti svoje življenje.

Dokler je bil poročen z *njo* ...

PRVA ŽENA OLGA:

Ne govori, kot da me ni tukaj.

DRUGA ŽENA JANJA:

Zame te ni!

PRVA ŽENA OLGA:

Vera, počakala te bom v avtu.

MAMA VERA:

Ne. Lepo te prosim ... Takoj bova šli ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Dokler je bil poročen s tvojo prijateljico, si ga lahko obvladovala ... Ko se je ločil in poročil z mano, ti je pa pobegnil. In tebi je ostala njegova bivša. Boš rekla, da nimam prav? Ne moreš! Vsi vejo, da zdaj živita skupaj. Pravijo tudi, da sta celo intimni.

MAMA VERA:

Janja, lepo te prosim!

PRVA ŽENA OLGA:

Tega ne bom več poslušala.

DRUGA ŽENA JANJA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Vedno sem ti želela povedati, draga tašča ... In zdaj ti bom ... Zdaj, ko ga ni več, ti lahko povem vse ... Rešila sem ga! Ne pred *njo*, ampak pred *tabo*!

MAMA VERA:

Pred mano? Janja, ne nori!

DRUGA ŽENA JANJA:

Sam mi je to rekel: *Janja, hvala bogu, da sem te našel, sicer bi me mamica požrla!*

MAMA VERA:

Lažeš!

PRVA ŽENA OLGA:

Nikoli ne bi uporabil takšnih besed. On že ne. To ni bil njegov stil.

DRUGA ŽENA JANJA:

Kaj pa ti veš, kakšen je bil njegov stil!

PRVA ŽENA OLGA:

Zelo dobro vem. Preden je nesel rokopis založnikom, ga je najprej prinesel meni. In da boš vedela, tudi zdaj, še prejšnji teden je bil pri meni. Pokazal mi je svoj zadnje delo. *Ženske*. Najslabše, kar je napisal. Pojma ni imel o ženskah. Mislil je, da nas pozna, pa je v vsakem stavku udaril mimo. Svetovala sem mu, naj tega dela ne objavi. Vse je bilo površno, vse na zunaj, ni dojel bistva ženskega spola, čeprav si je domišljjal. Brez dvoma je bilo to njegovo najambicioznejše delo in hkrati najslabše. Upam, da ga ne bodo nikoli objavili.

DRUGA ŽENA JANJA:

Ne verjamem ti! Nikoli ni nikomur pokazal, kaj piše. Bil je vraževeren. Vedno je rekel, da mu to ne bi prineslo sreče. Če sem pogledala preko njegovega ramena na ekran računalnika, ga je vedno zakril.

PRVA ŽENA OLGA: (*zmagoslavno*)

Samo pred tabo. Jaz sem lahko prebrala vse!

MAMA VERA:

Tudi meni je pokazal, kaj piše.

DRUGA ŽENA JANJA:

Lažeta! Hočeta me prizadeti.

MAMA VERA:

Pa saj to ni nič hudega! Razumljivo, da mi je pokazal, kaj dela. Jaz sem ga prva vzpodbujala, jaz sem mu stala ob njegovih okornih začetkih ob strani, prinašala sem mu knjige, mu svetovala, kaj naj bere, njegove prve zgodbe sem jaz lektorirala, jaz sem jih pošiljala na revije, se pogovarjala z uredniki, skupaj sva se veselila njegove prve objave, jaz sem ga naredila za pisatelja.

DRUGA ŽENA JANJA:

Govoriš, kot da je tvoj projekt.

MAMA VERA:

Na nek način je.

DRUGA ŽENA JANJA:

Pa se ti ne zdi to malo perverzno, *tašča Vera*?

MAMA VERA:

Ne vem, kaj je v tem perverznega, če mati, ki najbolj pozna svojega otroka, v njem zasluti nadarjenost in mu jo pomaga razviti. Ne rečem, da ne bi nekoč mogoče sam odkril svoj talent, vendar je z mano bila pot hitrejša.

DRUGA ŽENA JANJA:

Mogoče si ga pa s tem onesrečila, ko si ga prisilila, da je delal nekaj, kaj si si želela pravzaprav ti.

MAMA VERA:

Nimam talenta za pisanje.

DRUGA ŽENA JANJA:

Vse učiteljice slovenščine si domišljate, da ste zatrte pisateljice, potem pa brezobzirno, s svojo ambicijo zatrete svoje otroke.

PRVA ŽENA OLGA:

Tudi profesorice matematike si domišljate, da ste znanstvenice, v resnici pa se spoznate samo na računstvo.

DRUGA ŽENA JANJA:

Res je, znam računati, če nič drugega. Vem, koliko je ena in ena. In vem, kaj pomeni, če moški še vedno na skrivaj obiskuje svojo bivšo ženo in če še vedno hodi svoji mami po nasvete ...

MAMA VERA:

Ne vem, zakaj mi na stara leta ne bi naredil malo veselja in mi pokazal, kaj piše, končno sem njegova mati!

DRUGA ŽENA JANJA:

Od kdaj si pa *mati*? A ti ni vedno rekel *mamica*? *Mamica moja!* Imel je skoraj šestdeset let in še vedno ti je rekel *mamica*. Dvajset let sem se borila proti temu. *Odrasti*, sem mu rekla, *imaš svojo družino, mlado ženo, otroka, pusti mamico pri miru!* Mislila sem, da mi je uspelo, zdaj pa slišim, da je svoji *mamici* in svoji *dragi bivši ženi* še vedno na skrivaj nosil kremšnite in svoje rokopise. Kaj sem bila pa potem *jaz*? Kaj sem mu *jaz* pomenila? In Ana? Njegova hči?

BETKA:

Ano je imel zelo rad.

DRUGA ŽENA JANJA:

Rad? Se temu reče *rad* ... ? Nihče, ki zna imeti rad, ne bi otroku naredil to, kar je on svoji hčerki! Prekleta vročina! Kot bi v ustih imela pesek!

Janja gre do bara

BETKA:

Janja ... Preveč pijete ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Ne ti meni *preveč piješ!* In zakaj stojiš tu? Mi smo družina! Ti pa nisi nič. Služkinja!! Nevzgojena služkinja, ki ji je gospodar dovolil, da si je domišljala, da je član družine. Ampak zdaj je tega konec. Konec!! Zgini v spalnico in sprazni omare z njegovimi gnusnimi gatami!

Trenutek mučne tišine.

Janja vsem pokaže hrbet in stoji pred barom. Betka spregovori tiho...

BETKA:

Ne zamerim ti ... Vem, da trpiš. Tudi meni ni vseeno, tudi jaz sem ga ...

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

DRUGA ŽENA JANJA: *(zakriči)*

Pejt že!!

Betka obmolkne ... Potem prikima in odide v spalnico na levi, vendar za sabo ne zapre vrat.

Dvanajsti prizor

Janja si natoči. Potem gre s kozarcem v roki do hčerke Ane, ki sedi za klavirjem.

Poboža jo po glavi.

DRUGA ŽENA JANJA:

A kremšnit pa ne bosta?

PRVA ŽENA OLGA: *(mami Veri)*

Vera, jaz bi zdaj res šla.

DRUGA ŽENA JANJA:

Saj je prav ... Kar pejta! Pejta!! Ve dve imata vsaj druga drugo. Kaj pa jaz? *(jo zlomi)* Ko sem tistega jutra šla v šolo, nisem niti slutila ... Poljubil me je na lica. Spremil do vrat. Za Anjo bo on poskrbel, je rekel. Niti pomislila nisem! Na stopnicah mi je na tla padla mapa s poskusnimi maturitetnimi nalogami. Vso noč sem zavijala oči, ko sem popravljala njihove napake in se čudila, kako bodoči ekonomisti, pravniki, politiki, v resnici nimajo niti najmanjšega občutka za matematično logiko stvari ... In takšni bodo nekoč vodili naš svet, sem si mislila, ko sem pobirala raztreščene liste s stopnic. Sklonil se je in mi pomagal. Dotaknil se me je. Z dlanjo me je pobožal po roki. Vse od zapestja do komolca. Narahlo. Kot da mi hoče nekaj povedati. Vstala sem. Mudilo se mi je. Sedla sem v avto in odpeljala. V vzratnem ogledalu sem ga videla, kako stoji na pragu in mi maha, dokler

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

nisem zavila za vogal. Takrat sem bila prepričana, da sem srečna. Srečna!! Razumeta! Ne bolj kot drugi. Tega si nisem niti želela. Samo srečna! Povprečno srečna. Srečna z vzponi in padci. Tako kot vsi. Malo razočarana, pa vendar ... brez grozних kreditov, z redno službo, z izgubljenimi ambicijami, to že, tako kot večina, z večno žalostnim možem, ki vse, kar ga boli, tišči v sebi, s posebno hčerko, ki bi lahko bila pianistka, slikarka, pa ne more ... Z vsemi težavami. Pa vendar, *srečna*. Tako sem mislila. In ko sem se popoldne vrnila, ga ni bilo več ... Samo lupina. Vse je bilo na tleh. Polna hiša ...

Mama Vera vstane ...

MAMA VERA: (*sočutno*)

Lahko jočeš, če hočeš, Janja ... Solze pomagajo ...

Trenutek tišine.

Potem se Janja začne smejati ...

Smeji se vedno bolj ...

Krohota se ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Jočem naj? Zakaj? Da se bosta zabavali? Da se bosta počutili zmagovalki?

MAMA VERA:

Njegova mati sem, kako naj se počutim zmagovalka, če je moj sin ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Ker je končno tvoj! Zdaj pa res ne more nikamor več pobegniti! Zato.

PRVA ŽENA OLGA:

Če si prizadeta, ni treba da si tudi hudobna.

DRUGA ŽENA JANJA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Ha, ha, ha! V naši hiši je treba pazit na besede. Si rekla *prizadeta!* Kako to misliš? V čustvenem smislu ali tako ... *prizadeta* kot *nora*? Moja hči je prizadeta, jaz pa nisem! Samo ogoljufana. Počutim se, kot žrtev zarote. To je!

MAMA VERA:

A meni pa ni hudo? A mene pa ne boli? Osemdeset let imam!

DRUGA ŽENA JANJA:

Šestinsedemdeset.

MAMA VERA:

Imam težko sladkorno ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Pa ne tako hudo, da ne bi mogla na skrivaj goltat kremšnit.

MAMA VERA:

Srce mi odpoveduje ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Že vse življenje ...

MAMA VERA:

Kolke imam obrabljene, slabo vidim, ledvica mi bodo odpovedala ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Tudi pred dvajsetimi leti sem poslušala to. *Mamice ne smem pustit na cedilu, sladkorna, srce, ledvice, kolki, oči, moja ljuba mamica* ... Strah ga je bilo, da boš umrla, draga moja tašča. Izsiljevala si ga zato, ker si ga hotela imeti zase! Sploh nisi tako bolna, kot se delaš. Nikoli nisi bila! Kadarkoli je hotel narediti kaj po svoje, si padla v sladkorno komo, če je pripeljal kakšno punco v svojo sobo, si celo noč štorkljala pred njegovimi vrati, se grabila

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

za srce, umrla bom, umrla bom, moji kolki, moji kolki, pokliči zdravnika, pelji me na urgenco! Nikoli mu nisi dovolila, da bi s kakšno punco ostal dlje kot en večer. Še pred jutrom so vse pobegnile. Pred vrati si prisluškovala, kaj počne tvoj sin. Če je dober, če je slab, če odpoveduje, če zmaguje ... Naslajala si se in hkrati trpeče umirala.

MAMA VERA:

Laž! Laž!!

DRUGA ŽENA JANJA:

Povedal mi je. Vse mi je povedal.

PRVA ŽENA OLGA:

Imel je bujno domišljijo.

MAMA VERA:

Bil je pisatelj.

DRUGA ŽENA JANJA:

Ja, res je, imel je bujno domišljijo, ampak čisto vsega si pa ni izmislil.

PRVA ŽENA OLGA:

Verjameš samo tisto, kar ti paše. Tipično.

MAMA VERA:

Bil je moj sin. Bila sem dobra mati.

DRUGA ŽENA JANJA:

Bila si pošast!

PRVA ŽENA OLGA:

Pazi, kaj govoriš. Bolečina ti ne daje pravice, da ...

DRUGA ŽENA JANJA: (*mami Veri*)

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Celo ženo si mu izbrala. Misliš, da ne vem. Poznali sta se že prej. Obe slavistki. Skupaj na seminarjih, v istem hotelu, v skupni sobi, da sta lahko do jutra klepetali o skrivnostih literature, potem skupaj v zbornici, na sindikalnih izletih ... Ena starejša, druga malo mlajša in osamljena. *A veš, da imam sina? Ta bi bil pravšnji zate! Tudi on je osamljen! Osamljen in pisatelj! Kaj ni to lepo?* In si mu jo potisnila v posteljo.

PRVA ŽENA OLGA:

Sem ti rekla, ne govori, kot da me ni tu.

DRUGA ŽENA JANJA:

Pa saj te ni! Nikoli te ni bilo. Sovražil te je. To ti zdaj lahko povem. Gnusila si se mu.

Vse mi je povedal o tebi, vse pikantne podrobnosti.

PRVA ŽENA OLGA:

Zakaj je pa potem tako dolgo odlašal? Dve leti je bil z obema. Misliš, da nisem vedela. Hodil je k tebi in se vračal jokat k meni. Dve leti! Zakaj? Zato, ker si bila ti tako popolna, ker si bila tako dobra, ker te je tako ljubil? Če bi te imel res rad, bi takoj šel s tabo. In zakaj se je potem dvajset let vračal? Zakaj je hotel, da sem njegova *dosmrtna prijateljica, njegova muza, njegova prva in najpopolnejša bralka?*

MAMA VERA:

Nehajta!

DRUGA ŽENA JANJA:

Smilila si se mu! Zato! Počutil se je krivega. Imel je slabo vest, ker ti ni naredil otroka.

Lagala si mu, da je z njim nekaj narobe.

MAMA VERA:

Prosim ...

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

PRVA ŽENA OLGA: *(ostro in hudobno)*

Saj je tudi bilo. Poglej Ano!

Vsi utihnejo.

Čez čas ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Bravo! Bravo. Vesela sem, da si to rekla. Bila bi razočarana, če ne bi. Pomenilo bi, da sem se motila in da v resnici nisi *(hudobno sikne) prasica stara jalova!*

MAMA VERA:

Prosim, ne pred otrokom!

DRUGA ŽENA JANJA:

Pred kakšnim otrokom? Pred Anjo? Ima dvajset let. Marsikaj je že slišala v tej hiši. In veš, ljuba moja tašča, kaj sva naredila, kadar je prepir med nama dosegel nesluteno vrelišče in sva se oba zavedala, da se ne bova mogla več krotiti ... Veš kaj ...? Eden od naju je takole stopil do Anje ...

Stopi do Ane, ki vse do sedaj sedi za klavirjem, odsotno strmi predse in v naročju neprekinjeno mečka robec.

DRUGA ŽENA JANJA:

In ji z obema rokama pokrtil ušesa.

Jo prime za ušesa.

DRUGA ŽENA JANJA:

Potem sva si res lahko izrekla, kar sva hotela! Nisva več pazila na besede. Kakšno olajšanje!

Olga vstane.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

PRVA ŽENA OLGA:

Čas je, da greva. Vera, ob šestih moraš dobiti inzulin.

Janja še vedno drži roke na Anjinih ušesih.

DRUGA ŽENA JANJA: (*mirno, počasi, razločno*)

Si gresta domov lizat pizde?

Tišina.

DRUGA ŽENA JANJA:

Zakaj sta pa obmolknili? Se motim ali si zares zardela, Olgica?

Tišina.

DRUGA ŽENA JANJA:

Mogoče si bosta pa raje draga drugi porinili pest v rit? Sem videla v njegovih revijah. Na skrivaj jih je kupoval in jih skrival povsod po stanovanju. Najbolj packaste je skrnil celo na vrhu knjižne omare. Zadaj za knjige v gotici. Je mislil, da ne bom nikoli dosegla. Da tja zadaj, za knjige, ki jih nihče več ne bere, pa res ne bom pogledala! Tiste revije z gledajo res blazno gnusno. Ne vem, kako lahko tisti, ki prakticirate vse to, uživete v tem? Dajta mi povedat, a vama je lepo? Vaju spreletava srh, se vama oči zasolzijo od *sladke bolečine*, ko vama prihaja? In ... ali vama sploh kdaj pride ali pa vaju samo boli?

Tišina.

Mama Vera vstane in stopi do bara. Natoči si vodko. Popije. Potem se zazre v Janjo, ki še vedno drži roke na Anjinih ušesih.

MAMA VERA:

Nikoli te nisem marala. Vedno si se mi zdela vulgarna in za mojega sina premalo občutljiva. Tudi zdaj me nisi prizadela, čeprav je bil to tvoj namen. Niti gnusiš se mi ne.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Prestara sem, da bi s tabo izgubljala čas. Nisem razočarana. Zakaj bi bila! Vedno sem vedela, kakšna si in da se bo zgodba s tabo in mojim sinom slabo končala. Najslabše. Tudi, ko te še nisem videla, sem točno vedela, kakšna si. Z Olgo sva že zelo zgodaj ugotovili, da je spoznal drugo, mlajšo, da ga je popolnoma začarala, da ga ima v svoji pesti, in da bo zaradi nje zapustil mater in se ločil od žene.

Olga pristopi.

PRVA ŽENA OLGA:

Bil je človek, ki ni znal lagat.

MAMA VERA:

Takoj sva vedeli, koliko je ura.

PRVA ŽENA OLGA:

Jokal je.

MAMA VERA:

Vse nama je povedal.

Mama Vera in Olga sta obstopili Janjo. Janja na sredini. Z rokama pokriva Anjina ušesa.

PRVA ŽENA OLGA:

A je svetlolasa? A je blond? Sem ga vprašala.

MAMA VERA:

Bila si svetlolasa.

PRVA ŽENA OLGA:

A je drobna, krhka kot srna?

MAMA VERA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Rekel je: ja.

PRVA ŽENA OLGA:

A je dobra v postelji?

MAMA VERA:

Prikimal je.

PRVA ŽENA OLGA:

Ti izpolni vse želje?

MAMA VERA:

Vse nama je priznal.

PRVA ŽENA OLGA:

Kako si ga osvajala, kako si se borila zanj.

MAMA VERA:

Kako si ga čakala. Klicala. Kako ga nisi pustila pri miru.

PRVA ŽENA OLGA:

Kako si takoj planila nanj, mu razburkala domišljijo ...

MAMA VERA:

Podlegel je tvojim čarom.

PRVA ŽENA OLGA:

Vse si mu naredila, vse, o čemer moški samo sanjajo! Zaradi česar kupujejo pornografske revije. Počela si mu vse ...

MAMA VERA:

Samo zato, da bi ga dobila.

PRVA ŽENA OLGA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Da bi ga ukradla!

MAMA VERA:

Niti to ga ni zadržalo, ko me je zadela kap in sem nemočna ležala v bolnici.

PRVA ŽENA OLGA:

Doživela sem živčni zlom. Mesece nisem prišla k sebi.

MAMA VERA:

Pa je vseeno šel.

PRVA ŽENA OLGA:

Moški so takšni.

MAMA VERA:

Pustijo mater, zapustijo ženo ...

PRVA ŽENA OLGA:

In grejo h kurbi.

Ana zajoka. Strga Janjine roke s svojih ušes in pobegne na sredo sobe, kjer obstoji. Neha jokati. Obraz se ji razjasni. Zaslišimo curek vode, ki izmed Anjinih nog pada na parket.

Luža pod Anjinimi nogami je vedno večja in večja.

Tišina.

Iz spalnice pride Betka. Nihče je ni poklical, vendar pride takoj. Vseskozi je bila zraven. Vse je slišala.

Betka stopi do Ane. Prime jo za roko.

BETKA:

Nesreča. Se zgodi tudi v boljših familijah, ane, Anja?

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Anja se nasmehne in prikima.

BETKA: *(prisotnim ženskam)*

Jo bom preoblekla.

Betka odpelje Anjo v spalnico. Tudi tokrat ne zapre vrata za sabo.

Čez čas ...

MAMA VERA:

Ubogi otrok!

DRUGA ŽENA JANJA:

Prestrašili sta jo.

PRVA ŽENA OLGA:

Tipično. Vedno so drugi krivi!

DRUGA ŽENA JANJA:

V svoji hiši sem. Ve dve pa sta se sami povabili.

MAMA VERA:

Hotela sem še enkrat videti njegovo delovno sobo.

PRVA ŽENA OLGA:

Jaz sem tu samo zaradi mame Vere.

DRUGA ŽENA JANJA:

Prišli sta vendar h kurbi na obisk! In vajin *ljubljeni moški* je živel pri kurbi! Kako sta

lahko to tako brez problema požrli in stopili v to hišo?

PRVA ŽENA OLGA:

Če ne bi ti začela s svinjarijami, bi se lahko v miru razšli.

DRUGA ŽENA JANJA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Ko sem vaju zagledala, sem se hotela obrniti stran in se narediti, da vaju zaradi hude bolečine ne vidim in ne slišim. Ko mi je mama Vera rekla, da bi rada prišla v hišo, sem mislila reči *ne*. Potem pa sem se premislila. Če ne zdaj, kdaj potem? Enkrat moram končat. Zaključit s tem moškim in njegovimi ženskami. Res je, prav imata, odločila sem se zanj. Videla sem ga v časopisu. Bil je lep. Deški obraz. Pametne oči. Nekaj je pomenil. Jaz pa sem ravnokar končala študij. Oče mi je umrl. Mame je še preden sem šla v osnovno šolo razgrizel rak. Ostala mi je ta grozna hiša. Prazna in obremenjena s hipoteko.

Janja nagne in spi.

DRUGA ŽENA JANJA:

In tudi ... Noseča sem bila. Pustil me je ... Bil je študent fizike. Kar ni ga več bilo. Potem je umrl še oče ... Vse naenkrat. Iz banke so prihajali opomini ... Otroka nisem hotela izgubiti. Cele dneve sem jokala. Sploh nisem mogla nehat. Anja v mojem trebuhu je jokala z mano. Sama ne bi zmogla. Vrgli bi me na cesto. Toliko sem pa že znala računati. In se ni izšlo. Panično sem iskala nekoga. In sem ga zagledala. Naprej v časopisu. Potem na neki gledališki predstavi. Prijateljica ga je poznala. Predstavila me je. Imel je mehke in prijazne oči. *Gospodična, vi ste pa noseči?* Je rekel. Pa se mi sploh še ni poznalo. Razveselil se je, kot da je otrok njegov. In sem rekla: *Ta je pravi! Zanj se bom potrudila.* In sem se!

MAMA VERA:

Nisem vedela ...

PRVA ŽENA OLGA:

Mislila sem, da se je ločil zato, ker si bila noseča.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

DRUGA ŽENA JANJA:

Prav imata. Vse sem naredila, da bi ga dobila. Vedela sem, da je poročen z neko starejšo žensko. Vedela sem, da ima mambo vdovo in da je blazno talentiran. Hotela sem biti ob talentiranem človeku, ki bo imel rad mojega otroka, kot da je njegov, hotela sem ga naseliti v svoji prazni hiši, v svoji prazni duši ...

PRVA ŽENA OLGA:

To je edino, kar si do zdaj iskreno povedala. Prazna si. Hladna kot matematična formula.

DRUGA ŽENA JANJA:

Drago sem plačala svojo racionalno, *matematično* odločitev. Za ljubezen se nikoli ne bi smeli odločati z razumom. Dvajset let sem se trdila, da bi ga imela zase. Hotela sem, da bi nehal vsak dan telefonarit svoji *ljubi mami*, da bi pozabil na svojo bivšo ženo ...

Trudila sem se. In včasih se mi je zdelo, da sem uspela. Pa nisem. Na skrivaj je telefonaril. Lagal, da gre v knjižnico, pa se je dobival s svojo bivšo ...

PRVA ŽENA OLGA:

Tu sem. Če govoriš o meni, govori z mano!

DRUGA ŽENA JANJA:

Izgubila sem! Bitko in vojno. Zmagali sta. Priznam. Že pred leti sem spoznala, da sem poraženka. Potem se nisem več borila. Niti v postelji. Bilo mi je vseeno. Umaknila sem se mu. Sprijaznila s tem, da pač ne more brez vaju. Da obstajajo moški, ki rabijo več žensk okoli sebe. Bila sem prepričana, da je mogoče tudi tako živeti. Takoj, ko sem se nehala boriti zanj, sem dobila prve sive lase. Trebuh. Postarala sem se. Pa sem vseeno mislila, da sem tudi tako lahko srečna. In sem bila. Spoznala sem povprečno, nezahtevno družinsko srečo, ki čaka samo še na smrt. Prepustila sem se mu. Prepustila iniciativo

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

njemu. Naj počne z mano, kar hoče! In, dragi moji, ne bosta verjeli ... Nič ni počel. Nič več.

PRVA ŽENA OLGA:

Vem. Povedal mi je.

MAMA VERA:

K meni je prihajal na obisk veliko bolj sproščen.

DRUGA ŽENA JANJA:

Pa vesta, zakaj? Zakaj se je oddahnil? Zakaj mu je bilo vseč, da nisem niti v življenju niti v postelji več silila vanj?

PRVA ŽENA OLGA:

Ker mu ti nisi več prala možgan. Ker ga nisi več zalezovala, mu kontrolirala račune, telefon, elektronsko pošto, ker nisi bila več bolešno ljubosumna na vsako žensko kiklo, ki jo je srečal ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Ne zato, sploh ne zato.

Janja si natoči kozarec.

DRUGA ŽENA JANJA:

Spoznanje, zakaj ga več ne zanimam ... Zakaj ga nikoli nisem zanimala ... Vedno sem se mu vsiljevala, misleč, da moram biti bolj izzivalna od njegove žene, da mu moram izpolniti vse moške fantazije ... Spoznanje, da ga v resnici sploh nisem zanimala ... je bilo pravzaprav smešno. Groteskno. Ko sem to odkrila ... nisem vedela ali naj se smejim ali jokam. Dvajset let mojega in njegovega življenja je šlo v nič. Vsa leta sem mislila, da se borim z njegovo preteklostjo, z njegovo posesivno materjo, z njegovo slabo vestjo, ki

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

jo ima, ker svoji prvi ženi ni naredil otroka, mislila sem, da se borim s človekom, ki je slabič, ki zaradi svoje umetnosti pušča probleme življenja ob strani, ki se ni sposoben boriti z odločitvami ... Pa ni bilo to. Sploh ni bilo to.

Janja nagne in spi.

DRUGA ŽENA JANJA:

Bo še kdo?

MAMA VERA:

Tudi tebi ni treba.

Janja si natoči novo pijačo ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Tiste pornografske revije ...

PRVA ŽENA OLGA:

Ne poznam moškega, ki jih ne gleda rad. Moški so pač takšni.

DRUGA ŽENA JANJA:

Sami moški.

Janja nagne.

Pri vratih pozvoni.

DRUGA ŽENA JANJA:

Porno revije za pedre. Celi kupi prelistanih revij za homoseksualce. Sami mladi fantje s stoječimi kurci in svetlečimi, z vazelino premazanimi ritnimi luknjami.

Spet zvonec.

DRUGA ŽENA JANJA:

Dragi moji ... Naš moški, ki smo ga tako ljubile in se tako krčevito borile zanj, je bil gej.

Čisto navaden gej.

Iz sobe prihiti Betka. Za njo Anja, ki je preoblečena v svežo obleko.

BETKA:

Preoblekla sem jo. Anja, pridna bodi. Zdaj te ne tišči več ... Če te bo, pa povej, bova šli skupaj lulat ... Sedi tja ...

Betka posadi Ano v stol in hiti odpret.

BETKA:

Grem odpret.

Janja, Olga, mama Vera in hči Ana same.

PRVA ŽENA OLGA:

Tiste revije ... nič ne dokazujejo. Bog ve, zakaj jih je rabil. Ko je pisal o narkomanih, sem mu iz knjižnice znosila gore knjig in revij.

DRUGA ŽENA JANJA:

Porno revije z nagimi dečki niso isto kot statistični podatki o heroinskih zasvojencih.

Vem, dragi moji, težko se je sprijazniti ... Tudi zame je bil to šok. Dvajset let sem se borila zanj. Ga hotela imet zase. Borila sem se proti vama, pa vidve v resnici sploh nista bili noben problem.

Mama Vera ne zdrži več. Razburi se.

MAMA VERA:

Nehvaležnica! Vzel te je, kljub temu, da je vedel, da otrok ni njegov. Kateri moški bi to naredil! Moj sin je bil resnično velik človek! Zdaj, ko se ne more več branit, pa ga hočeš naredit za ...

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

DRUGA ŽENA JANJA:

Jabolko ne pade daleč od drevesa. Ko sem zvedela, da živita skupaj, mi je bilo pa sploh jasno ...

MAMA VERA:

Tiho! (*zakriči*) Tiho!!

DRUGA ŽENA JANJA:

Saj to ni nobena sramota, če imaš v postelji drugačne želje, draga tašča. Samo jaz se neumno počutim ... Kot da sem zapravila življenje!

Mama se opoteče.

MAMA VERA:

Slabo mi je.

Olga ji pomaga, da se usede.

PRVA ŽENA OLGA:

Vera ... Sedi... Ne bi smela pit alkohola ... Lahko dobim košček kruha ...

Janja mirno nadaljuje ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Odkar si je v delovni sobi vpričo Ane prerezal vrat, nisem bila v trgovini. Še vedno pa vaju čaka kremna rezina. Njegova najljubša slaščica.

Mama zastoka. Glava ji omahne na prsi ...

PRVA ŽENA OLGA:

Potem pa kozarec soka! Hitro!

Janja počasi stopi do barčka in natoči kozarec soka. Da ga Olgi. Olga ponudi

kozarec mami Veri. Vera pije v dolgih požirkih. Olga ji drži robček pod brado ...

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

PRVA ŽENA OLGA:

V torbici imam bombone ... Vedno jih imam s sabo ... Za vsak primer ...

Janja seže v torbico, najde bombon in ga da Olgi. Olga ga potisne mami Veri v usta ...

PRVA ŽENA OLGA:

Na ... Bombon ... Odleglo ti bo ...

Mama Vera se počasi umirja ...

PRVA ŽENA OLGA:

Kadar se razburi, je vedno v nevarnosti, da pade v komo ... Zato imam v torbici vedno bombone ...

Medtem, ko se mama Vera počasi umirja, se Olga obrne k Janji

PRVA ŽENA OLGA: *(tiho)*

Da boš vedela ... Prihajal je k meni. Vsa leta ... Vsak teden. Včasih sredi noči. Tebi je rekel, da gre na nočni sprehod, iskat ideje za svojo novo knjigo. Pri meni jih je našel. Še vedno je bil odličen ljubimec. Vse ostalo je tvoja pokvarjena domišljija.

Vrata se odprejo. Betka vstopi.

BETKA:

Ena študentka je. Zanima se za sobo.

DRUGA ŽENA JANJA:

Naj počaka.

PRVA ŽENA OLGA:

Naj kar pride. Z Vero bova takoj odšle.

DRUGA ŽENA JANJA: *(ironično)*

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Ne boste pogledale v *pisateljevo* delovno sobo?

Mama je počasi prišla k sebi.

MAMA VERA: (*počasi, z muko*)

Nikoli več nočem stopit v to hišo.

DRUGA ŽENA JANJA:

Zakaj pa ne? Mama Vera, da ti ne bo nekoč žal, ker nisi videla njegove sobe? Betka sicer še ni počistila za njim, ampak, če se je že ubil ...

MAMA VERA: (*zastoka*)

Moj bog.

DRUGA ŽENA JANJA:

... na takšen drastičen način, je to brez dvoma storil z namenom. Bil je pisatelj in vse, kar je naredil v življenju, je imelo *nekakšen smisel*. Sporočilo! Pisatelji so obsedeni s sporočilom. Čisto drugače kot matematiki. (*hladno*) Številke so za nas neizpodbitno dejstvo, nič drugega ne sporočajo, kot tisto, kar zaobsegajo. Besede pa lahko pomenijo zdaj to zdaj ono ... Kakor hočeš, kakor ti paše! Lahko manipuliraš z njimi in se delaš norca iz ljudi. Prepričana sem, da nam je hotel s svojim patetičnim odhodom nekaj povedat. Mislim, da se v sobi, ki je pobrizgana z njegovo krvjo, celo strop nad pisalno mizo je krvav, skriva njegovo zadnje sporočilo. Vaju to res nič ne zanima? To pa ja morata videt! Prava umetnina!

MAMA VERA:

Ne morem ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Ko se je v svojem usnjenem pisateljskem stolu prerezal vrat in se potem nagnil nazaj, so se mu žile popolnoma razprle, roka z britvijo je omahnila, in curek krvi je brizgnil na nasprotno steno in potem še na strop in ... Res, lep umetniški izdelek lastne smrti!

MAMA VERA:

Tega ne morem več poslušat!

DRUGA ŽENA JANJA:

In Ana je vse to videla.

Ana se vznemiri. Začne bervožno mečkati rob krila.

DRUGA ŽENA JANJA:

Stala je zraven. Poklical jo je k sebi. Nikoli ni mogel brez gledalcev. Gledala ga je, ko si je odpiral žile na vratu ... Nikoli ne bomo izvedeli, kaj ji je povedal. Ana nikoli ne bo znala ponoviti njegovih zadnjih besed. Kakšna smola! Pisatelj je umrl, ne da bi kdo vedel za njegove zadnje besede. Kakšna ironija, glede na to, da so njegove zadnje misli bile prav gotovo *blazno* zanimive in pomembne.

PRVA ŽENA OLGA:

Greva, Vera!

Olga pomaga mami Veri na noge.

PRVA ŽENA OLGA:

Naj vama kremšniti zavijem za sabo?

PRVA ŽENA OLGA: *(ticho, z strašnim sovraštvom)*

Sama ju požri! Zastrupi se z njima! Kuzla!

Zdaj stopi pred ženske Betka.

BETKA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Preden se poslovimo ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Ne zdaj, Betka.

BETKA:

Pa prav zdaj je pravi trenutek! Rada bi vam povedala ...

PRVA ŽENA OLGA:

To se naju ne tiče. Greva, Vera!

BETKA:

O, pa še kako se vaju tiče! Vseh se tiče! Zdaj je čas, da vam povem, da je vaš sin, gospa Vera, in vajin mož, gospe, zelo lepo skrbel zame in za svojega otroka.

Vsi molčijo.

BETKA:

Že davno ga je priznal ... Takoj ob rojstvu.

DRUGA ŽENA JANJA: *(presenečena)*

Kaj ... O čem govoriš? Pojdi čistit njegovo svinjarijo!

BETKA:

Nikamor ne bom šla! Nikamor me ne boš podila. Otroka imam z njim!

Olga se zasmehi.

PRVA ŽENA OLGA:

O, ljubček moj! Lepo si poskrbel, da nam brez tebe ne bo dolgčas! Ha, ha, ha!

MAMA VERA: *(ji je jasno)*

Včasih se mu je zareklo ... *Moj sin*, je rekel, potem pa se je popravil ... *mislim, moja*

hči...

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

DRUGA ŽENA JANJA:

Ne ... Nemogoče. Ti imaš vendar moža ...

PRVA ŽENA OLGA:

Kot da je to kakšna ovira! To je popolnoma v njegovem stilu. Nekaj podobnega je pisal v enem svojih zadnjih romanov. Pisatelji so vedno vizionarji. Še posebej, če gre za njihovo življenje. Lahko bi vedela!

DRUGA ŽENA JANJA:

Jaz nisem.

PRVA ŽENA OLGA:

Si pač zelo slabo brala dela svojega moža.

MAMA VERA: *(previdno vpraša Betko)*

Kaj pa vaš soprog ... ?

BETKA:

Mojega moža mi je on predstavil, ko sem bila že noseča. Pravzaprav mi ga je zrihtal. Zmenila sta se. Kupil mu je avto in obljubil, da bo on skrbel za sina. Zdaj je fant star dvajset let. Študira. Oče, se pravi, gospod pisatelj, vaš sin in vajin mož, ga je šolal.

DRUGA ŽENA JANJA:

Kako ...?

BETKA:

Tisto, da je slabo zaslužil zadnja leta, ni bilo čisto res. Samo povedal vam ni za vse dohodke. Zelo dobro so ga plačevali. Imel je še en račun. In tiste knjige v tujini ... Ni res, da mu niso nič plačali ...

PRVA ŽENA OLGA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

To pomeni, da sta vidva že takrat, ko je bil z mano ...?

BETKA:

Imela sem petnajst let, ko sem ga spoznala. Prišel je na trgovsko šolo brat svoje mladinske zgodbe. Še isto popoldne me je pofukal v svojem avtomobilu. Ja, gospa Olga, niste bili v troje, dolgo časa smo bili štirje ... Trpela sem. Ampak, bila sem mlada. Premlada. Mislila sem, da je tako prav. Potem mi je povedal, da se je odločil za Janjo. In zame. Za obe. Pripeljal me je v to hišo. Kot služkinjo. Še preden sem rodila njegovega sina, me je poročil s svojim znancem, invalidnim vratarjem v gledališču.

DRUGA ŽENA JANJA: (*zaprepadeno*)

To je bilo takrat, ko sem rodila Ano.

BETKA:

Ja. Zato se pa tudi ni preveč sekiral, ko je bilo jasno, da ima vaša Anja sindrom. Lahko je bil velikodušen, saj je imel svojega, zdravega sina.

DRUGA ŽENA JANJA:

Bedarija!

BETKA:

O, gospa Janja ... ! Glede na to, da je vsega konec, vam zdaj lahko povem ... Vsa leta sem čakala na ta trenutek ... Ko ste bili dopoldne v šoli, sva se krasno imela. (*strastno*) Bilo je divje! Bilo je prepovedano. Bil je moj prvi in edini moški! Vsepovsod sva se dajala dol. Blazno ga je razburjalo, če sva se v vajini postelji. Tudi tu sva se ...

Betka se razživi. Hodi med njimi, se dotika pohištva, ko jim strastno in ne brez trohice zlobe in maščevalnosti pripoveduje ...

BETKA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

... na klavirju, na teh stolih ... in kavčih ... Prav tu, ker sedite, mama Vera ... In tam sva se tudi ... In vsepovsod ... V kuhinji ... Na njegovi delovni mizi ... Na mizi, med vašimi številkami, maturitetnimi nalogami ... Med tem, ko ste zgoraj inštruirali ... In med tem, ko ste utrujeni, gospa, počivali v zatemnjeni spalnici, sva se midva pred vašimi vrati, stoje, naslonjena na steno, vtikala drug v drugega, fukala sva se kot dve zlakotneli živali ... Zato sem lahko zdržala vsa vaša maltretiranja ... Gol je stal pred mano v svoji delovni sobi in mi na glas bral iz svojih novih knjig, za katere, gospa profesor, sploh niste vedeli, da jih je napisal ... V resnici se nikoli niste zanimali za njegove knjige. *Janja, pojma nima, kaj pišem. Samo ti, Betka moja, me ceniš!* Mi je govoril. Oboževala sem ga! Še zdaj ga ljubim! Bil je moj edini moški! Moški mojega življenja!

PRVA ŽENA OLGA:

Preveč gledate španske nadaljevanke.

MAMA VERA:

Neverjetno, koliko mrhovinarjev se je zbralo okrog trupla.

Betka se pomiri.

BETKA:

Vseeno mi je, kaj si mislite ... Nikoli vam ne bi povedala tega ... Tako sva bila dogovorjena ... Ampak, zdaj ga ni več ... in misliti moram na najinega sina.

DRUGA ŽENA JANJA:

Ne verjamem.

BETKA:

Bila sva pri advokatu. Pred slabim mesecem. On je tako hotel. Vedel je, kaj se bo zgodilo.

Vedel je, kaj bo storil.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

DRUGA ŽENA JANJA:

In zdaj ... Predvidevam, da gre za denar.

BETKA:

Ja, za denar gre! Tudi njegov sin mora nekaj dobiti od vsega tega. Predvsem ga moram do konca šolati. Njegov sin. Toliko, da veste. Sicer pa se vidimo na sodišču ... Moram poskrbeti zase in za najinega sina. (*Janji*) Predvidevam, da me naslednji mesec ne boste več potrebovali ...?

Janja molči.

Vsi molčijo nekaj časa. Potem se začne Olga smejati ...

PRVA ŽENA OLGA:

Oprostite ... Oprosti, Vera ...

Olga se smeji vedno bolj in bolj.

PRVA ŽENA OLGA:

Ne morem pomagati ... Oprosti.

Z muko nekako ukroti svoj smeh in se nekako umiri.

Spet molčijo nekaj časa.

MAMA VERA: (*mirno*)

Moški so skrivnost.

DRUGA ŽENA JANJA:

Ja. Polovica skrivnosti.

MAMA VERA:

Druga polovica smo pa ženske.

DRUGA ŽENA JANJA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Dobro nas je ... *Nategnil* ... Naš moški!

Olga spet izbruhne v smeh. Silovitejši.

PRVA ŽENA OLGA:

Oprostite ... Vem ... Nespodobno je ... Ampak, ne morem ...

Se smeji. Kar ne more nehat.

Trkanje.

Vrata se odprejo.

V sobo pokuka mlado dekle. Maja.

MAJA:

Oprostite? Motim? Prišla sem zaradi sobe.

DRUGA ŽENA JANJA:

Kar naprej! Gospe odhajata.

Dekle vstopi.

MAJA:

V časopisu sem prebrala oglas. Nujno bi potrebovala stanovanje ...

Dekle stopi med ženske. Zelo je mlada in visoko noseča. Tik pred porodom..

MAJA:

Bila sem že vsepovsod ... Ko me vidijo, pravijo, da je že oddano. Upam ...

MAMA VERA:

Zdite se mi znani.

PRVA ŽENA OLGA:

Ste bili na pogrebu?

MAJA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Prosim? Na kakšnem pogrebu ...

MAMA VERA:

Ste bili vi tisto dekle, ki je vrglo vrtnico na njegovo žaro.

MAJA:

Ne. Ne vem, o kom govorite?

BETKA:

Ste že prej dvakrat zvonili?

MAJA:

Ne. Pravkar sem prišla. Za avtobusom. Gospod, ki stanuje v hiši na drugi strani ulice, mi je pokazal hišo ...

MAMA VERA:

Tako ste bili podobni ... Zamenjala sem vas. Oprostite. Tisto dekle na pokopališču je imelo temne lase. Kostanjeve. Vi imate rdeče.

PRVA ŽENA OLGA:

Greva, Vera!

MAMA VERA:

Ja. Čisto predolgo sva tu.

DRUGA ŽENA JANJA:

Pa njegova soba?

PRVA ŽENA OLGA:

Vse si nama povedala. Nimava več kaj videt.

DRUGA ŽENA JANJA:

Svetujem vama, da se peljeta preko železniške proge. Je bližje.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Mama Vera stopi do Ane in jo poboža po glavi.

MAMA VERA:

Anja ... Babica te je vedno imela rada.

DRUGA ŽENA JANJA: *(stvarno)*

Vera, ni treba, da zganjaš cirkus. Nihče v tej sobi ni nikoli mislil, da si dobra in ljubeča stara mama.

Mama Vera se zazre v Janjo. Gledata se ... Potem se Vera obrne, se oprime Olge in obe skupaj v tišini odideta skozi vrata.

Janja se vidno oddahne.

Z rokama si gre skozi lase.

MAJA: *(boječe)*

Če motim ... Lahko počakam zunaj ...

DRUGA ŽENA JANJA:

Ne, ne ... Imeli smo ... Takšno *majhno* družinsko srečanje ...

MAJA:

Ne bi vas rada nadlegovala ... Ampak, res rabim stanovanje ... V ponedeljek se začnejo predavanja ...

Janja pogleda na uro.

DRUGA ŽENA JANJA:

Betka ...!

BETKA:

Ja?

DRUGA ŽENA JANJA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

A ne pelje ob petih mimo ekspresni vlak ...?

Betka molči.

DRUGA ŽENA JANJA:

No, ja ...

Janja gleda na uro.

DRUGA ŽENA JANJA:

Mogoče bomo imeli pa tokrat srečo! (*Maji*) Kaj ste že rekli?

MAJA:

Soba. V ponedeljek se začnejo predavanja.

BETKA:

Kdaj boste rodili?

MAJA:

Prihodnji mesec ... A je to narobe ... ?

DRUGA ŽENA JANJA:

Sploh ne. V naši hiši smo navajeni na nepričakovane otroke.

BETKA:

Kaj pa oče?

MAJA: (*zmedeno*)

Sama sem.

DRUGA ŽENA JANJA: (*jo prekine*)

Betka, čisto preveč se vtikate ... Poleg tega vas čaka še delovna soba ... Kje so vedra in

cunje pa po vseh teh letih najbrž veste ...

Betka ne reagira, odide skozi zadnja vrata.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

DRUGA ŽENA JANJA:

Kaj ste že rekli, da boste študirali?

MAJA:

Književnost.

DRUGA ŽENA JANJA:

Ojej!

MAJA:

Prosim?

DRUGA ŽENA JANJA:

Ljubica, bolj bi mi bilo všeč, če bi študirali matematiko.

MAJA:

Tudi jaz sem na začetku mislila, da bom šla študirat biologijo, potem pa smo na šoli imeli literarne delavnice ... Pa sem se navdušila ... (*navdušeno*) Beseda je vse. Beseda je resnica. Brez besede bi bil naš svet prazen ...

DRUGA ŽENA JANJA:

In beseda je meso postala? Poznam to. Kako se boste pa med študijem preživljali?

MAJA:

Delala bom.

DRUGA ŽENA JANJA:

Z otrokom?

MAJA: (*prestrašena*)

Lepo vas prosim ... Vsi me sprašujejo isto in potem rečejo, da naj oprostim, da si v stanovanju želijo normalne študente ... Kot da je z mano kaj narobe! Res rabim stanovanje. Plačevala bom ...! Redno! Obljubim!

DRUGA ŽENA JANJA:

Je že v redu. Dobili ste sobo. Pomirite se.

MAJA:

Res?

Janja prime svojo hčer Ano za roko ...

DRUGA ŽENA JANJA:

To je moja hči, Ana. Zelo je nadarjena. Lahko bi bila pianistka. In zelo lepa slika.

Maja plaho ponudi roko Ani.

MAJA:

Maja.

Anja z obema rokama hlastno zagradi za ponujeno roko in jo poljubi.

Maja se prestraši.

DRUGA ŽENA JANJA:

Maja, ne se je ustrašit ... Saj te lahko tikam? Končno bi lahko bila moja hči?

MAJA:

Ja. Prosim.

DRUGA ŽENA JANJA:

Ne se bat Ane. Zelo pametna punca je. Vse razume. Bolj kot je to videt.

MAJA:

Ja ...

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

DRUGA ŽENA JANJA:

Samo ... Ne morem pa je pustit same ... Če boš včasih popazila nanjo, se lahko zmeniva pri najemnici ...

MAJA:

Z veseljem.

DRUGA ŽENA JANJA: *(resno)*

In ni nora. Moja Anja ni nora. Samo drugačna. To se mi zdi zelo pomembno. Če ne bi imela sindroma, bi bila genij. Razumeš?

Maja prikima.

Vstopi Betka z vedrom in cunjami.

DRUGA ŽENA JANJA:

Betka ... Maja je zdaj naša nova stanovalka. Eden gre in drugi pride. Tako je to v življenju. In tudi ti, Betka, lahko ostaneš ... če hočeš. Končno smo družina.

Betka prikima.

BETKA: *(ticho)*

Prav.

DRUGA ŽENA JANJA:

Pa še novega otroka bomo dobili. Imeli bomo veliko dela. Tako. Grem v trgovino. *(Maji)* Si kaj lačna?

MAJA:

Zjutraj sem šla navsezgodaj na avtobus ... Ampak, ne skrbite ... Tale kremna rezina ...

Janja pograbi oba krožnika in ju vrže v črno vrečo za smeti, ki stoji ob strani.

DRUGA ŽENA JANJA:

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Zastrupljeni je. Grem. Betka ti bo vse pokazala ...

Janja odide.

Maja, Anja in Betka.

BETKA:

Vesela sem, da boš pri nas.

Ji da roko.

BETKA:

Same ženske smo. Brez moškega. Pa kaj ... Boljše je tako. Moški so vedno v odhajanju.

Me ostanemo.

Maja zmedeno prikima.

BETKA:

Grem čistit. Solze in kri.

Betka gre v ozadje. Obstoji pri vratih pisateljeve delovne sobe.

Potem jih počasi odpre.

V notranjosti je tema.

Z vedrom v rokah vstopi v temo in zapre vrata za sabo.

Maja in Ana.

MAJA:

Me veseli, da sva se spoznali ... Lepa je ta hiša ... Točno tako sem si jo predstavljala

Ana nenadoma zagradi Majo za roko.

ANA:

Jaaasssssssss ...

Ana se trudi, da bi nekaj povedala ...

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Nekaj pomembnega ...

ANA:

Jaz ... ssssssssmmmtt ... jaz smmmmmmttt ...

MAJA:

Prosim? Ne razumem.

ANA:

Jaz sem ... rad ... aaaaa smmm

Ana z muko.

ANA:

Jaz ... sem Imelaaaa imam ... Jaz sem ... paaaaa ... ga imelaaaaa ...

MAJA:

Oprosti ... Res ne razumem ...

ANA: (jasno, kolikor pač zmore)

Jaz ... sem ... ga ... pa ... imela ... rada ...

Maja prikima.

In objame Ano.

Objem nekaj časa.

Potem Ana prime za roko Majo in jo popelje do klavirja.

Ana sede za klavir in začne igrati.

Zelo počasi. Zelo nerodno.

Komaj razpoznamo melodijo ...

Marko skače,

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

*Marko skače,
po zeleni trati.*

*Hej, hoj, hija, hoj,
po zeleni trati.*

*Pijte, jejte,
pijte, jejte,
mojga brata konji,
mojga brata konji ...*

Zastor.

Konec